

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เพื่อศึกษาการรับรู้ความสามารถของมารดาในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก การรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับความต้องการของบุตรวัยทารก พฤติกรรมมารดาในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก และปัจจัยทำนายพฤติกรรมมารดาในการเลี้ยงดูบุตร โดยมีวิธีการดำเนินงานวิจัยมีดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ มารดาที่มีบุตรวัยทารกอายุ 4-12 เดือน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ มารดาที่เลี้ยงดูบุตรวัยทารกอายุ 4-12 เดือน พานบุตรมารับบริการสุขภาพที่คลินิกสุขภาพเด็กดี ที่โรงพยาบาลของรัฐบาล ในจังหวัดพัทลุง โดยการสุ่มโรงพยาบาลของรัฐบาล ในจังหวัดพัทลุง ออกมา 2 โรงพยาบาล คือ โรงพยาบาลพัทลุง และโรงพยาบาลป่าพะยอม โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 140 ราย โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีบุตรอายุอยู่ระหว่าง 4 เดือน ถึง 12 เดือน
2. สามารถฟังคำถามได้เข้าใจ และ/หรืออ่านออก เขียนได้
3. ยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษา

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีตัวแปรในงานวิจัยใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression) เพื่อทดสอบสหสัมพันธ์ โดยใช้แนวคิดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 10 ราย ต่อตัวแปรอิสระ 1 ตัว แล้วเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างเข้าไปในขั้นสุดท้ายอีก 50 ราย ซึ่งจำนวนตัวอย่างไม่ควรมีค่าเท่ากับ $10k+50$ เมื่อ k คือ จำนวนปัจจัยที่ศึกษา (Thomdike, 1978 อ้างตาม รัชชัย, 2532) การศึกษาครั้งนี้ มีจำนวนปัจจัยที่ศึกษา 9 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล (อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว ลักษณะของครอบครัว และประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตร) การรับรู้ความสามารถของมารดา และการรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับความต้องการของบุตร ผู้วิจัยจึง

คำนวณหากลุ่มตัวอย่าง โดยการใส่สูตร

$$n = 10k+50 \text{ (} k \text{ คือ จำนวนปีจจัยที่ศึกษา)}$$

$$= 140 \text{ ราย}$$

ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการใช้ มีจำนวน 140 ราย

การจัดสรรกลุ่มตัวอย่าง

การจัดสรรกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. เลือกโรงพยาบาลของรัฐบาล โดยการสุ่มโรงพยาบาลของรัฐบาล ในจังหวัดพัทลุง ออกมา 2 โรงพยาบาล จาก 10 โรงพยาบาล ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีการจับฉลาก ได้โรงพยาบาล 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลพัทลุง และโรงพยาบาลป่าพะยอม

2. การจัดสรรกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงพยาบาล หลังจากได้ขนาดตัวอย่าง คือ 140 ราย แล้วดำเนินการจัดสรรกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงพยาบาล ตามสูตรการจัดสรรตามสัดส่วนของประชากร (proportional allocation) (ยูวดี และคณะ, 2543) ดังรายละเอียดตาราง 6

ตาราง 6

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มารดาที่เลี้ยงดูบุตรวัยทารก 4-12 เดือน พาบุตรมารับบริการ สุขภาพที่คลินิกสุขภาพเด็กดี ที่โรงพยาบาลของรัฐบาล ในจังหวัดพัทลุง

โรงพยาบาล	ประชากร (ราย)	กลุ่มตัวอย่าง (ราย)
โรงพยาบาลพัทลุง	2,942	95
โรงพยาบาลป่าพะยอม	1,386	45
รวม	4,328	140

รายละเอียดของการคำนวณการจัดสรรกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงพยาบาล ตามสัดส่วนของประชากร แสดงอยู่ในภาคผนวก ข มารดาที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด จะถูกทาบตามให้เข้าร่วมงานวิจัย เก็บกลุ่มตัวอย่างเช่นนี้ไปเรื่อยจนครบจำนวนในแต่ละโรงพยาบาลที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามให้มารดาเป็นผู้ตอบ ประกอบด้วย 4 ชุด ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของบุตรและมารดา มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบและเติมคำ จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับอายุของบุตร น้ำหนักของบุตร ส่วนสูงของบุตร ลำดับที่การเกิดของบุตร ประวัติการได้รับวัคซีน ประวัติการเจ็บป่วย อายุของมารดา ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว ลักษณะของครอบครัว ประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตรวัยทารก ชนิดของนมที่เลี้ยงบุตร อายุที่เริ่มให้อาหารเสริม และอาหารเสริมที่ให้บุตร (รายละเอียดดูในภาคผนวก ก)

ชุดที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของมารดาเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ตามกรอบแนวคิดสภาวะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็กและเยาวชน (สพด.) (คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจกำหนดสภาวะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็กและเยาวชน และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2533) และจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 28 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านโภชนาการและสุขภาพอนามัย จำนวน 8 ข้อ

โภชนาการ	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1-2
สุขภาพอนามัย	จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3-8

2. ด้านความแข็งแรงของร่างกาย การเล่นและการออกกำลังกาย และการพักผ่อน
จำนวน 6 ข้อ

ความแข็งแรงของร่างกาย	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9-10
การเล่นและการออกกำลังกาย	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 11-12
การพักผ่อน	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 13-14

3. ด้านพัฒนาการด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม จำนวน 8 ข้อ

การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 15-17
การส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ อารมณ์	จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 18-20
การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 21-22

4. ด้านวัฒนธรรม จำนวน 6 ข้อ

การส่งเสริมพัฒนาการภาษา	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 23-24
ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 25-26
จริยธรรม	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 27-28

แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามด้านบวกทั้งหมด เป็นข้อความที่แสดงออกถึงการรับรู้ความสามารถของมารดาในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก มีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ รับรู้มากที่สุด รับรู้มาก

รับรู้ปานกลาง รับรู้น้อย ไม่รับรู้เลย ดังนี้

รับรู้มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรรับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารกของท่านมากที่สุด หรือท่านรับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก 80%-100%
รับรู้มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรรับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารกของท่านมาก หรือท่านรับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก 60%-79%
รับรู้ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรรับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการเลี้ยงดูปานกลาง หรือท่านรับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก 40%-59%
รู้น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรรับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการเลี้ยงดูน้อย หรือท่านรับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก 1%-39%
ไม่รับรู้เลย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรไม่รับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารกของท่าน หรือท่านรับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก 0%

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

รับรู้มากที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน
รับรู้มาก	มีค่าคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
รับรู้ปานกลาง	มีค่าคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
รู้น้อย	มีค่าคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน
ไม่รับรู้เลย	มีค่าคะแนนเท่ากับ 0 คะแนน

การแปลผลคะแนน

การแปลคะแนนการรับรู้ความสามารถของมารดา ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การกำหนดการรับรู้ความสามารถของมารดาในการเลี้ยงดูบุตรเพื่อตอบสนองความต้องการของวัยทารกทางด้านและ

โดยรวม ใช้หลักสถิติการคำนวณหาอันตรภาคชั้น โดยคำนวณหาผลต่างระหว่างค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดของค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละด้านและโดยรวม แล้วหารด้วยจำนวนชั้น (ชูศรี, 2546) ในการศึกษาคั้งนี้มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0-4 คะแนน และผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ระดับ ช่วงคะแนนเฉลี่ยแต่ละระดับเป็น 1.33 ดังนั้นจะได้เกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 0.00-1.33 หมายถึง มีการรับรู้ความสามารถของมารดาในการเลี้ยงดู เพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก อยู่ในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.34-2.67 หมายถึง มีการรับรู้ความสามารถของมารดาในการเลี้ยงดู เพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก อยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 2.68-4.00 หมายถึง มีการรับรู้ความสามารถของมารดาในการเลี้ยงดู เพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก อยู่ในระดับมาก

ชุดที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับความต้องการของบุตรเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ตามกรอบแนวคิดสภาวะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็กและเยาวชน (สพด.) (คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจกำหนดสภาวะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็กและเยาวชนและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2533) และจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 28 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านโภชนาการและสุขภาพอนามัย จำนวน 8 ข้อ

โภชนาการ	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1-2
สุขภาพอนามัย	จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3-8

2. ด้านความแข็งแรงของร่างกาย การเล่นและการออกกำลังกาย และการพักผ่อน จำนวน 6 ข้อ

ความแข็งแรงของร่างกาย	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9-10
การเล่นและการออกกำลังกาย	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 11-12
การพักผ่อน	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 13-14

3. ด้านพัฒนาการด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม จำนวน 8 ข้อ

การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 15-17
การส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ อารมณ์	จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 18-20

การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 21-22
4. ด้านวัฒนธรรม จำนวน 6 ข้อ	
การส่งเสริมพัฒนาการภาษา	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 23-24
ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 25-26
จริยธรรม	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 27-28

แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามด้านบวกทั้งหมด เป็นข้อความที่แสดงออกถึงการรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับความต้องการของบุตร มีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ รับรู้มากที่สุด รับรู้มาก รับรู้ปานกลาง รับรู้น้อย ไม่รับรู้เลย ดังนี้

รับรู้มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการรับรู้ความต้องการของบุตรของท่านมากที่สุด หรือท่านรับรู้ความต้องการของบุตร 80%-100%
รับรู้มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการรับรู้ความต้องการของบุตรของท่านมาก หรือท่านรับรู้ความต้องการของบุตร 60%-79%
รับรู้ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการรับรู้ความต้องการของบุตรของท่านปานกลาง หรือท่านรับรู้ความต้องการของบุตร 40%-59%
รับรู้น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการรับรู้ความต้องการของบุตรของท่านน้อย หรือท่านรับรู้ความต้องการของบุตร 1%-39%
ไม่รับรู้เลย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการไม่รับรู้ความต้องการของบุตรของท่าน หรือท่านรับรู้ความต้องการของบุตร 0%

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

รับรู้มากที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน
รับรู้มาก	มีค่าคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
รับรู้ปานกลาง	มีค่าคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
รับรู้น้อย	มีค่าคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน
ไม่รับรู้เลย	มีค่าคะแนนเท่ากับ 0 คะแนน

การแปลผลคะแนน

การแปลคะแนนการรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับความต้องการของบุตร ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การกำหนดการรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับความต้องการของบุตรรายด้านและโดยรวม ใช้หลักสถิติการคำนวณหาอันตรภาคชั้น โดยคำนวณหาผลต่างระหว่างค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดของค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละด้านและโดยรวม แล้วหารด้วยจำนวนชั้น (ชูศรี, 2546) ในการศึกษาครั้งนี้มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0-4 คะแนน และผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ระดับ ช่วงคะแนนเฉลี่ยแต่ละระดับเป็น 1.33

ดังนั้นจะได้เกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 0.00-1.33 หมายถึง มีการรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับความต้องการของบุตร

อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.34-2.67 หมายถึง มีการรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับความต้องการของบุตร

อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 2.68-4.00 หมายถึง มีการรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับความต้องการของบุตร

อยู่ในระดับมาก

ชุดที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมของมารดาในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารกเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ตามกรอบแนวคิดสภาวะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็กและเยาวชน (สพด.) (คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจกำหนดสภาวะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็กและเยาวชนและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2533) และจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 28 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านโภชนาการและสุขภาพอนามัย จำนวน 8 ข้อ

โภชนาการ	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1-2
สุขภาพอนามัย	จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3-8

2. ด้านความแข็งแรงของร่างกาย การเล่นและการออกกำลังกาย และการพักผ่อน
จำนวน 6 ข้อ

ความแข็งแรงของร่างกาย	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9-10
การเล่นและการออกกำลังกาย	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 11-12
การพักผ่อน	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 13-14

3. ด้านพัฒนาการด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม จำนวน 8 ข้อ

การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา	จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 15-17
การส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ อารมณ์	จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 18-20
การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 21-22

4. ด้านวัฒนธรรม จำนวน 6 ข้อ

การส่งเสริมพัฒนาการภาษา	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 23-24
ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 25-26
จริยธรรม	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 27-28

แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามด้านบวกทั้งหมด เป็นข้อความที่แสดงออกถึงการทำหรือการปฏิบัติของมารดาในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก มีลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติปานกลาง ปฏิบัติบางครั้ง ไม่เคยปฏิบัติ ดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ	หมายถึง ท่านได้ทำหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นในการเลี้ยงดูบุตรของท่านเป็นประจำทุกครั้ง หรือปฏิบัติทุกวัน หรือท่านได้ทำหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นในการเลี้ยงดูบุตร 80%-100%
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	หมายถึง ท่านได้ทำหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นในการเลี้ยงดูบุตรของท่านบ่อยครั้ง หรือใน 1 สัปดาห์ ปฏิบัติ 5-6 วัน หรือท่านได้ทำหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นในการเลี้ยงดูบุตร 60%-79%
ปฏิบัติปานกลาง	หมายถึง ท่านได้ทำหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นในการเลี้ยงดูบุตรของท่านปานกลาง หรือใน 1 สัปดาห์ ปฏิบัติ 3-4 วัน หรือท่านได้ทำหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นในการเลี้ยงดูบุตร 40%-59%
ปฏิบัติบางครั้ง	หมายถึง ท่านได้ทำหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นในการเลี้ยงดูบุตรของท่านเป็นบางครั้ง หรือใน 1 สัปดาห์ ปฏิบัติ 1-2 วัน หรือท่านได้ทำหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นในการเลี้ยงดูบุตร 1%-39%
ไม่เคยปฏิบัติ	หมายถึง ข้อความนั้น ท่านไม่เคยได้ทำ หรือไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมในการเลี้ยงดูบุตรของท่านนั้นเลย หรือท่านได้ทำหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นในการเลี้ยงดูบุตร 0%

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ	มีค่าคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	มีค่าคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	มีค่าคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	มีค่าคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติ	มีค่าคะแนนเท่ากับ 0 คะแนน

การแปลผลคะแนน

การแปลคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การกำหนดพฤติกรรมของมารดาในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารกทางด้านและโดยรวม ใช้หลักสถิติการคำนวณหาอันตรภาคชั้น โดยคำนวณหาผลต่างระหว่างค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดของค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละด้านและโดยรวม

แล้วหารด้วยจำนวนชั้น (ชูศรี, 2546) ในการศึกษาครั้งนี้มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0-4 คะแนน และผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ระดับ ช่วงคะแนนเฉลี่ยแต่ละระดับเป็น 1.33 ดังนั้นจะได้เกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 0.00-1.33 หมายถึง	พฤติกรรมของมารดาในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารกอยู่ในระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย 1.34-2.67 หมายถึง	พฤติกรรมของมารดาในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารกอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 2.68-4.00 หมายถึง	พฤติกรรมของมารดาในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารกอยู่ในระดับสูง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความตรงของเครื่องมือ (validity)

การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (face validity) ซึ่งการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ต้องอาศัยการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ หรือมีความชำนาญในเรื่องนั้นๆ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของมารดา แบบสอบถามการรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับความต้องการของบุตร และแบบสอบถามพฤติกรรมของมารดาในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กวัยทารก จำนวน 3 ท่าน (ยุวดี และคณะ, 2543) ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

กุมารแพทย์	จำนวน 1 ท่าน
อาจารย์พยาบาลเด็ก	จำนวน 1 ท่าน
พยาบาลผู้ชำนาญด้านการพยาบาลแม่และเด็ก	จำนวน .1 ท่าน

หลังจากตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ได้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ให้มีความชัดเจนของเนื้อหา ความเหมาะสมด้านภาษา เรียงลำดับข้อความตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

การหาความเที่ยงของเครื่องมือ (reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของมารดา แบบสอบถามการรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับความต้องการของบุตร และแบบสอบถามพฤติกรรมของมารดาในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนอง

ความต้องการของบุตรวัยทารก ที่ตรวจสอบหาความตรงตามเนื้อหาแล้ว ไปทดลองใช้ (try out) กับ มารดาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา มารับบริการสุขภาพที่คลินิกสุขภาพเด็กดี จำนวน 20 ราย แล้วคำนวณหาค่าความเที่ยง จากความสอดคล้องภายใน (internal consistency) ของเครื่องมือ โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) กำหนดค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคของเครื่องมือที่ยอมรับได้ของเครื่องมือที่สร้างใหม่ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคของเครื่องมือ 0.70 ขึ้นไป (Burns & Grove, 1997)

ผลการทดลองใช้ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคของแบบสอบถามแต่ละชุดดังนี้ แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของมารดาเท่ากับ 0.90 แบบสอบถามการรับรู้ของมารดา เกี่ยวกับความต้องการของบุตรเท่ากับ 0.91 และแบบสอบถามพฤติกรรมของมารดาในการเลี้ยงดู เพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารกเท่ากับ 0.91

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 การเตรียมเนื้อหาและเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมารดาในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก การรับรู้ความสามารถของมารดา และการรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับความต้องการของบุตร และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมารดาในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก

1.2 เตรียมความรู้ด้านการวิจัยเชิงพรรณนา การแปลผลข้อมูลที่เที่ยงตรง และถูกต้อง

1.3 ผู้วิจัยนำโครงร่างวิทยานิพนธ์ ที่ผ่านการพิจารณาเสนอคณะกรรมการประเมินงานวิจัย ด้านจริยธรรม คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับจริยธรรมในการวิจัย

1.4 เมื่อผ่านการพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยทำหนังสือ ผ่านคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลที่ทำการศึกษารับรองเพื่อขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือ (try out) และเก็บรวบรวมข้อมูลที่คลินิกสุขภาพเด็กดี

1.5 ภายหลังจากได้รับอนุญาตแล้วผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย

1.6 ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าและพยาบาลประจำคลินิกสุขภาพเด็กดี ที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย รายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง และการรวบรวมข้อมูลการวิจัย

1.7 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ กับมารดาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เพื่อหาความเที่ยงของเครื่องมือ และศึกษาความเป็นไปได้ของวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลจริงด้วย

2. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้แบบสอบถามมีรายละเอียดของขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

2.1 เลือкмารดาที่มีคุณสมบัติเป็นกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้

2.2 ผู้วิจัยเข้าพบมารดาที่มีคุณสมบัติตามกำหนดภายหลังจากที่ได้ยื่นบัตรคิว ซึ่งนำหนักและส่วนสูง วัดรอบศีรษะแล้ว และกำลังนั่งรอรับการให้วัคซีน ผู้วิจัยแนะนำตนเอง ขอความร่วมมือในการทำวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย พร้อมทั้งแจ้งการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล และแนบใบพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ให้กลุ่มตัวอย่างที่ยินยอมเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ ลงนามเป็นลายลักษณ์อักษรด้วย

2.3 เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยพากลุ่มตัวอย่างไปสถานที่ที่จัดเตรียมไว้ พร้อมของเล่นสำหรับบุตรของกลุ่มตัวอย่างได้เล่น เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีสมาธิในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างและให้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง แล้วส่งคืนผู้วิจัย อธิบายขั้นตอนในการตอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามทั้งหมด ขณะตอบแบบสอบถามหากกลุ่มตัวอย่างสงสัยคำถามให้สามารถถามได้ ใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 60-90 นาที ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถกรอกแบบสอบถามด้วยตนเองเพราะกำลังอุ้มบุตร ผู้วิจัยอ่านแบบสอบถามให้ฟัง กลุ่มตัวอย่างฟังคำถามและตอบแบบสอบถามให้ผู้วิจัยฟัง ผู้วิจัยกรอกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างแทน

2.4 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามให้ครบถ้วน พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถาม หากพบว่าแบบสอบถามฉบับใดตอบไม่ครบทุกข้อคำถาม ผู้วิจัยจะขอให้กลุ่มตัวอย่างช่วยตอบแบบสอบถามฉบับนั้นอีกครั้ง จนกระทั่งครบทุกข้อ เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วน ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณและแจ้งสิ้นสุดการเป็นกลุ่มตัวอย่าง และให้กลุ่มตัวอย่างไปรับบริการตามปกติ

2.5 ผู้วิจัยทำตามขั้นตอนขั้นต้น จนกระทั่งได้กลุ่มตัวอย่างครบตามที่ต้องการจึงยุติการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.6 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คำนึงถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณนักวิจัย โดยผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล จนกระทั่งนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างพร้อมแนะนำตัวเอง อธิบายให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ชี้แจงให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยโดยสมัครใจ สามารถปฏิเสธการเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ ตั้งแต่ก่อนหรือขณะตอบแบบสอบถาม หรือเมื่อไม่ต้องการให้ข้อมูลต่อข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างให้มาไม่มีผิดหรือถูก สามารถตอบได้ตามความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นจริง และชี้แจงให้ทราบว่าหากไม่เข้าร่วมจะไม่มีผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่างและไม่มีผลต่อบริการที่ได้รับจากสถานบริการใดๆทั้งสิ้น ข้อมูลที่ได้มาจากกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในภาพรวม ข้อมูลที่ได้ใช้ประโยชน์ในทางวิชาการเท่านั้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมการวิจัยผู้วิจัยแสดงความขอบคุณ และกลุ่มตัวอย่างที่ยินยอมเข้าร่วมการวิจัยให้ลงนามเป็นลายลักษณ์อักษรในใบพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Science /Personal Computer Plus for Windows) version 11.5 แบ่งเป็นการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้

1. การทดสอบข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) มี 4 ข้อตกลงของ regression และ 5 ข้อตกลงของความคลาดเคลื่อน (ถวิชัย, 2532; Lewis-Beck, 1980) ดังนี้

1.1 ตรวจสอบคุณสมบัติตามข้อตกลงของ regression

- 1.1.1 ตัวแปรอิสระแต่ละตัวต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเอง หรือเป็นอิสระต่อกัน การตรวจสอบ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ด้วยการใส่เกณฑ์ ($r \leq .80$) (Stevens, 1992 อ้างตาม เพชรน้อย, 2546) นอกจากนี้ยังมีค่าสถิติที่ใช้ทดสอบได้อีก คือ ค่า Tolerance ถ้าค่า Tolerance มีค่าใกล้ 0 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆมาก (กัลยา, 2546) และค่า VIF (Variance Inflation Factor) ถ้าค่า VIF ทุกค่าของตัวแปรตามบนตัวแปรอิสระ

มีค่าไม่เกิน 10 แสดงว่าไม่มีตัวแปรอิสระใดที่มีความสัมพันธ์กันสูง (เพชรรน้อย, 2546)

1.1.2 ตัวแปรอิสระที่ถูกต้องต้องไม่มีความคลาดเคลื่อน การตรวจสอบ โดยการพล็อตลักษณะการกระจายของค่าความคลาดเคลื่อน มีค่าใกล้เคียงกัน

1.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม จะมีความสัมพันธ์กันแบบเชิงเส้นตรง การตรวจสอบ โดยดูจากกราฟ Normal Probability (P-P) plot ของค่า standard residual มีลักษณะเป็นเส้นตรง

1.1.4 ตัวแปรตามที่มีลักษณะเป็นสุ่ม (random variable) และมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution) การตรวจสอบโดยใช้สถิติ Kolmogorov-Smirnov one sample test (K-S test) ถ้าตัวแปรตามที่มีลักษณะเป็นสุ่ม (random variable) และมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal distribution) การแจกแจงจะไม่เบี่ยงไปด้านใดด้านหนึ่ง

1.2 ตรวจสอบคุณสมบัติตามข้อตกลงของความคลาดเคลื่อน

1.2.1 ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนเป็นศูนย์ การตรวจสอบ โดยดูจากกราฟ Histogram standard residual มีค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0

1.2.2 ค่าความแปรปรวนคงที่ การตรวจสอบ โดยการพล็อตลักษณะการกระจายของค่าความคลาดเคลื่อน มีค่าความแปรปรวนของตัวแปรตามค่าใกล้เคียงกัน

1.2.3 ค่าความคลาดเคลื่อนไม่มีความสัมพันธ์กันเอง การตรวจสอบ โดยใช้ Dubin-Watson นำค่าที่คำนวณได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผลค่า Dubin-Watson ซึ่งค่า Dubin-Watson มีค่าระหว่าง 1.5 ถึง 2.5 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (เพชรรน้อย, 2546)

1.2.4 คุณลักษณะของค่าความคลาดเคลื่อนจากการทำนาย (residuals) โดยใช้สมการถดถอยพหุ ต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเอง การตรวจสอบ โดยดูจากกราฟ Normal Probability (P-P) plot ของค่า standard residual ถ้ากราฟมีลักษณะของค่าความคลาดเคลื่อนกระจายออกไปเรียงต่อกันไม่เรียงไปด้านใดด้านหนึ่ง แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์กันเอง

1.2.5 คุณลักษณะของค่าความคลาดเคลื่อนจากการทำนาย (residuals) โดยใช้สมการถดถอยพหุ ต้องมีการกระจายแบบปกติ การตรวจสอบ โดยดูจากกราฟ Histogram standard residual ถ้ากราฟแสดงเป็นรูปสมมาตร ไม่มีการเบี่ยงของกราฟ แสดงว่ามีการกระจายแบบปกติ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยการแจกแจงความถี่ และจำนวนร้อยละ ยกเว้นอายุ ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 วิเคราะห์คะแนนการรับรู้ความสามารถของมารดา การรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับ

ความต้องการของบุตร และพฤติกรรมของมารดาในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.3 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล (อายุ รายได้ของครอบครัว ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะของครอบครัว และประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตร) การรับรู้ความสามารถของมารดา และการรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับความต้องการของบุตร กับพฤติกรรมของมารดาในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

2.4 วิเคราะห์หาอำนาจการทำนายพฤติกรรมของมารดาในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล (อายุ รายได้ของครอบครัว ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะของครอบครัว และประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตร) การรับรู้ความสามารถของมารดา และการรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับความต้องการของบุตร กับพฤติกรรมของมารดาในการเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองความต้องการของบุตรวัยทารก โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นต่อน (stepwise multiple regression)